

Грузєва Т.С., Литвинова Л.О., Гречишкіна Н.В.

Методичні підходи до формування примірної програми навчальної дисципліни «Соціальна медицина, громадське здоров'я»

Національний медичний університет імені О.О.Богомольця, м. Київ, Україна

Розбудова національної системи охорони здоров'я, реформування її засад вимагає запровадження сучасних підходів до підготовки кадрів. Відповідно до реформаторського вектора розвитку охорони здоров'я та реальних потреб галузі з 2018-2019 н. р. передбачено запровадження нової програми навчальної дисципліни «соціальна медицина та громадське здоров'я», що викладатиметься впродовж III, IV та VI курсів. Порівняно з діючою програмою значними змінами є не лише збільшення кількості годин, а й, в першу чергу, нове змістове наповнення, яке пов'язано з запровадженням нової спеціальності «громадське здоров'я», розвитком мережі закладів і установ громадського здоров'я, у т.ч. створенням Центру громадського здоров'я, формуванням мережі регіональних центрів.

Перерозподіл годин відкриває додаткові можливості для більш ґрунтовного опанування дисципліни, з початком вивчення – «Біостатистики», як основи для подальшого засвоєння наступних розділів: «Громадське здоров'я. Статистика здоров'я населення», і потім – «Організація та економіка охорони здоров'я». Саме така послідовність вбачається найбільш логічною і оптимальною.

Включення до тематичного плану нових тем лекцій, і особливо практичних занять, вимагає створення відповідного методичного забезпечення – методичних розробок, тестів, ситуаційних задач. Сучасні тенденції в педагогіці, які вимагають формування в результаті навчання певних компетентностей у майбутнього лікаря, а також впровадження інноваційних форм навчання дають можливість вдосконалити викладання навчальної дисципліни.

Складний творчий процес розробки методичного забезпечення ставить перед науково-педагогічним складом кафедр нові виклики. Сучасний стиль читання лекцій з використанням інтеракцій – спілкування з аудиторією, встановлення зворотнього зв'язку – має на меті активне залучення студентів до відвідування лекцій, які вони іноді вважають нецікавими та непотрібними.

Новий календарний план поряд з традиційною тематикою включатиме нові теми саме з громадського здоров'я: «Методологічні основи дослідження тягаря хвороб», «Популяційні дослідження якості життя», «Методологія проведення аналізу причин соціальної нерівності відносно доступу до медичної допомоги», «Візуалізація й ефективне представлення даних про здоров'я», «Інтерпретація та оприлюднення даних у галузі громадського здоров'я». Саме на цих темах є можливість запровадити новітні форми навчання: роботу в малих групах, командну роботу над кейсами, що сприятиме розвитку комунікативних навичок, менеджерських здібностей.

Самостійна робота студента передбачає не тільки підготовку до кожного практичного заняття, а й позааудиторне опанування окремих тем і виконання індивідуальних завдань. Такі теми, як «Механізми захисту людей від наслідків стресу і конфліктів», «Надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я», «Життя як цінність. Відношення до смерті та помиранню як моральна проблема», «Моральні аспекти втручання в репродукцію людини» не тільки яскраво доповнюють основну тематику, а й спонукатимуть до дискусій, обговорення спірних питань та пошуку оптимальних рішень.

Змістове наповнення кейсів – комплексних ситуаційних задач, може бути досить насиченим і давати можливість залучення до їх розв'язання всієї академічної групи студентів. Розробка таких кейсів потребує нового підходу до їх створення. Важливим є не тільки використання сучасних даних про здоров'я населення чи діяльність медичних закладів, а і залучення сучасної термінології (центр первинної медичної допомоги, госпітальний округ, перинатальний центр, клініко-діагностичний центр, електронний документооблік, декларація сімейного лікаря тощо).

Однією з пропозицій, зумовленою проблемами сьогодення, є виконання студентами невеликого дослідження і написання есе з подальшою підготовкою презентації та доповіді, де буде присутнім елемент змагальності, певна конкуренція між студентами за кращу роботу.

Пріоритетною функцією громадського здоров'я є зміцнення здоров'я, у тому числі вплив на соціальні детермінанти і скорочення нерівностей за показниками здоров'я. Кожен майбутній лікар, опанувавши дисципліну «Соціальна медицина та громадське здоров'я», має усвідомити свою роль в системі охорони здоров'я і відповідальність за покращення здоров'я нації, у т.ч. шляхом впровадження профілактичних засад в практичну діяльність, сприяння підвищенню доступності і якості медичної допомоги, мотивування населення до здорового способу життя і формування у пацієнтів відповідальності за власне здоров'я. Впровадження нової навчальної програм навчальної дисципліни сприятиме справі розвитку системи громадського здоров'я в Україні.